

SATURS

Priekšvārds.	7
Ievads.	9
1. Semantiskās pārmaiņas, to klasifikācijas dažādu semantikas skolu skatījumā.	18
1.1. Tradicionālā semantika.	21
1.2. Psiholoģiskais virziens semantikā.	30
1.3. Diahroniski strukturālā semantika.	36
1.4. Darbības teorijas semantika.	40
1.5. Kognitīvā semantika.	43
2. Formāli atbilstošie, bet semantiski atšķirīgie latviešu un lietuviešu valodas īpašības vārdi, to atlases un analīzes principi.	49
3. Latviešu un lietuviešu valodas pirmatnīgo homogenētisko adjektīvu semantiskās diferenciacijas process: homogenēmu analīze tematiskajās grupās.	66
3.1. Morāles īpašību un skaistuma apzīmējumi.	66
3.1.1. Latv. <i>tikls</i> : liet. <i>tiklūs</i>	66
3.1.2. Latv. <i>šķīsts</i> : liet. <i>skýstas</i>	69
3.1.3. Latv. <i>skaists</i> : liet. <i>skaistūs, skaīstas</i>	76
3.1.4. Latv. <i>glīts, glits, glīšs</i> : liet. <i>glitūs, glītas, glytūs</i>	81
3.1.5. Latv. <i>gleznas</i> : liet. <i>glēžnas, gležnūs</i>	86
3.2. Garšas izjūtu apzīmējumi.	94
3.2.1. Latv. <i>skāņš</i> : liet. <i>skanūs</i>	94
3.2.2. Latv. <i>sūrs</i> : liet. <i>sūrūs, sūras</i>	97

3.3. Fizisko nepilnību apzīmējumi.	106
3.3.1. Latv. <i>tizls</i> : liet. <i>tižlūs</i>	106
3.3.2. Latv. <i>stulbs</i> : liet. <i>stulbūs</i>	110
3.3.3. Latv. <i>kusls</i> : liet. <i>kušlas, kušlūs</i>	115
3.3.4. Latv. <i>kluss</i> : liet. <i>klusūs, klūsas</i>	119
3.3.5. Latv. <i>kārns, karns</i> : liet. <i>karnūs</i>	122
3.3.6. Latv. <i>klibš</i> : liet. <i>klibas, klibūs</i>	126
3.3.7. Latv. <i>vārgš</i> : liet. <i>vargūs</i>	131
3.3.8. Latv. <i>gaužš, gaudš</i> : liet. <i>gaudūs</i>	137
3.4. Garīgu un fizisku aktivitāti, vērīgumu nosaucoši īpašības vārdi.	146
3.4.1. Latv. <i>jautrs</i> : liet. <i>jautrūs</i>	146
3.4.2. Latv. <i>modrs</i> : liet. <i>mañdras, mandrūs</i> . . .	154
3.4.3. Latv. <i>dairs</i> : liet. <i>dairūs</i>	161
3.4.4. Latv. <i>veikls</i> : liet. <i>veiklūs</i>	165
3.5. Mazaktīvu darbību un vāji izteiktu pazīmi nosaucoši īpašības vārdi.	172
3.5.1. Latv. <i>maigs</i> : liet. <i>maigūs</i>	172
3.5.2. Latv. <i>gauss, gaūšš</i> : liet. <i>gausūs</i>	177
3.5.3. Latv. <i>lēts</i> : liet. <i>lētas, lētūs</i>	183
3.6. Dārdzības apzīmējumi.	189
3.6.1. Latv. <i>brangs</i> : liet. <i>brangūs</i>	189
3.6.2. Latv. <i>dārgš</i> : liet. <i>dargūs</i>	195
3.7. Lokanuma apzīmējumi.	199
3.7.1. Latv. <i>liekns</i> : liet. <i>liēknas, lieknūs</i>	199
3.7.2. Latv. <i>mikls</i> : liet. <i>miklūs, miklas</i>	204
3.7.3. Latv. <i>mitrs</i> : liet. <i>mitrūs, mītras</i>	210
3.7.4. Latv. <i>ļauņš</i> : liet. <i>liaūņas, liaunūs</i>	213

3.8. Krāsu apzīmējumi.	224
3.8.1. Latv. <i>zils</i> : liet. <i>žilas</i>	224
3.8.2. Latv. <i>ruds</i> : liet. <i>rūdas</i>	230
4. Latviešu un lietuviešu valodas īpašības vārdu semantisko pārmaiņu tipi.	235
4.1. Metafora.	236
4.2. Metonīmija.	241
4.3. Nozīmes paplašināšanās un nozīmes sašaurināšanās.	246
4.4. Pretējas nozīmes rašanās.	248
5. Latviešu un lietuviešu valodas īpašības vārdu semantisko pārmaiņu cēloņi.	250
5.1. Ekstralingvistiskie cēloņi.	253
5.1.1. Vēsturiskie cēloņi.	253
5.1.2. Sociālie cēloņi.	255
5.1.3. Psiholoģiskie cēloņi.	256
5.1.4. Atsevišķu cilvēku ietekme.	257
5.2. Lingvistiskie cēloņi.	260
5.2.1. Analogija.	260
5.2.2. Pārbīdes semantiskajā laukā.	261
5.2.3. Distribūcijas maiņa.	262
Secinājumi.	264
Literatūra un avoti, to saīsinājumi.	269
Citi saīsinājumi	281
Pielikums.	282
Vārdu rādītājs.	371
Santrauka.	387
Zusammenfassung.	393